

**Aan de vaste Tweedekamer Commissie voor Economische Zaken en Klimaat
Mw. Drs. A.H. Mulder**

In afschrift aan
De Minister voor Klimaat en Energie

12 September 2022

Betreft: **Het kan met gemak, wind op zee en zon op dak**

Geachte Kamercommissie,

Op 28 september 2022 heeft u een commissiedebat gepland, waarin meerdere aspecten van de energietransitie aan de orde komen. Bij het opstellen van het Programma Energiesysteem 2050 (PES) lijkt het erop dat de opsteller (EZK) eigen inzichten volgt. Terzijde heeft het Voortgangsoverleg Klimaatakkoord echter een eigen invulling gegeven aan hoe de verhoging van doelstellingen voor 2030 zouden moeten worden ingevuld. Het Uitvoeringsoverleg Elektriciteit - werkgroep Extra Opgave kwam uit de “vele wegen naar Parijs” slechts met 1 “illustratief scenario”, dat treffend is genoemd **“Alles uit de kast”**. Oftewel geen afweging van effecten tussen opties, maar ruim baan voor ook de exploitatie van windenergie op land.

in het NP-RES-proces prefereren bewoners en gemeenten duidelijk zon boven meer wind op land. Hogere overheden en trachten in dit RES-proces in te grijpen, om de verhouding zon en wind op land zelfs te doen veranderen naar meer wind op land. De argumentaties rond variabiliteit en congestie zijn duidelijk betwistbaar, maar opnieuw is een invloed van de windbranche voelbaar.

Een groot aantal burgers van Nederland heeft nu ruim een decennium geleefd onder de facilitering van (ruimte voor) windenergie op land via o.a. het Activiteitenbesluit. Dit volgt ook uit uw agendapunt Onderzoeksrapport Afstandsnormen voor windturbines, dat onder invloed van de windbranche poogt deze facilitering te prolongeren. Deze afgelopen periode ging gepaard met voorbijgaan aan de zorgplicht inzake (onduidelijke) risico's op gezondheidsschade, maar ook tot afname van leefkwaliteit en landschapswaarde en voorbijgaan aan onevenredige verdeling van compensatie.

Te zeer zijn direct omwonenden gezien als Nimby's die, voorzover zij vermogend zouden zijn, met slechts een financiële deelname in energieprojecten gemitigeerd zouden kunnen worden. Het Uitvoeringsoverleg Elektriciteit pleit slechts voor “een publiekscampagne” voor meer wind op land, alsof er geen Aarhus-verdrag zou zijn tegen eenzijdige informatie. Bij keuzes voor de ruimtelijke invulling van het Programma Energiesysteem 2050 (PES) behoort een Europese afweging van milieueffecten tussen alle mogelijke opties die aan het gestelde doel voldoen.

De belangengroepen Windalarm en NLVOW zien dat de meeste negatieve effecten van een energiesysteem zeer eenvoudig zijn te voorkomen, omdat er geen expliciete noodzaak bestaat voor verdere toevoeging van wind op land. Voor de dekking van de elektriciteitsbehoefte 2030 en verder bestaan ruim alternatieven voor het enkele **“branche-scenario”** om de huidige 2030 klimaatakkoord doelstelling van 35 TWh op land te verhogen met 10 TWh grootschalige zon (dak en landschap) en wind op land. In de bijgaande rapportage “Het kan met gemak – wind op zee en zon op dak” reiken Windalarm en NLVOW daarvoor ruim alternatieve mogelijkheden aan als een even valide **“burger-**

scenario” op basis van maatschappelijke voorkeursopties. Nu de mogelijke alternatieven vanuit onze reflectie aan de Werkgroep Extra Opgave helaas geen plaats heeft gekregen in het rapport “Alles uit de kast”, zou het onbegrijpelijk zijn als een dergelijk scenario niet aan onze Bestuurders zou zijn voorgelegd.

→ Wij verzoeken uw Commissie(leden) en onze Bestuurders daarom om een bewaakt onafhankelijk **onderzoek te doen naar scenario’s voor het energie systeem zonder wind op land**. Kunnen we de 2030 en 2040/2050 doelen halen zonder de huidige klimaatakkoorddoelstelling wind op land en zon in weiland te verhogen?

Onze overtuiging is dat dat de overheid aan voorkeurswens van haar inwoners kan voldoen, puur op basis van de cijfers uit het rapport “Alles uit de Kast”, en dat dit tevens in alle opzichten (kosten, draagvlak, gezondheid, landschap, natuur en klimaat) de betere oplossing is. **Het kan met gemak, wind op zee en zon op dak!**

Hoogachtend,
Henk Klein Kranenburg, voorzitter NLVOW
Naut Kusters, voorzitter Windalarm

i.o.

J.J. Timmersma

Bijlage:

“Het kan met gemak, wind op zee en zon op dak”

vóór een klimaatrechtvaardige energietransitie en beter voor Nederland én het klimaat.

Nederlandse Vereniging van Omwonenden Windturbines NLVOW en Windalarm

Reflectie op het rapport “Alles uit de kast” van het voortgangsoverleg Klimaatakkoord
aangaande extra opgave duurzame elektriciteitsopwekking 2030

d.d. 28 Augustus 2022

Een soortgelijke aanbiedingsbrief sturen wij aan

- de Minister voor Klimaat en Energie / Economische Zaken en Klimaat
- het Voortgangsoverleg Klimaatakkoord
- het Uitvoeringsoverleg klimaattafel elektriciteit
- de Werkgroep Extra Opgave

In het position paper “Het kan met gemak, wind op zee en zon op dak!” wordt onderbouwd:

1. De samenstelling van de Werkgroep Extra Opgave is eenzijdig geweest wat gemakkelijk kan leiden tot tunnelvisie.
2. Dit heeft geleid tot een eindconclusie, die de schijn tegen zich heeft dat vooral het ondernemersbelang wordt gediend van leden van de NVDE, samengevat in de rapporttitel ‘Alles uit de kast’. Men stelt dat een extra opgave voor wind op land nodig is, zonder dat goed te onderbouwen en zonder alternatieven die ze grotendeels zelf heeft aangedragen mee te nemen.
3. Ondanks de constatering dat de vraag sterk zal stijgen, zijn er ruim voldoende mogelijkheden om de extra vraag op te vangen. Hierin zijn keuzes te maken, elk met voor- en nadelen. Dit kan op vele manieren zonder extra groei van wind op land en zon in landschap.
4. Het gepresenteerde “illustratieve pakket” waarop de hoofdboodschap van het rapport nu is gebaseerd had aangevuld moeten worden met de in de reflectiegroep besproken variëteit aan keuzemogelijkheden in een aantal andere pakketten:

“Het is van belang om, met name aan de aanbodkant, verschillende scenario’s te schetsen en met die scenario’s tot oplossingen te komen. Op deze manier geef je de maatschappij inzicht in wat voor afwegingen gemaakt moeten worden. Het is daarbij belangrijk dat deze scenario’s haalbaar zijn en uitgebreid onderzocht.”

5. Meer Wind op Land is niet de uitkomst van de “klimaatraadpleging” van de TU-Delft, de vervolgspraken uit het Klimaatakkoord, de verkiezingsprogramma’s van bijna alle politieke partijen en de NOVI.
6. Opties om de z.g. “maatschappelijke weerstand” (wind op land en zon in weiland) welke de Werkgroep Extra Opgave voorziet uit het Illustratief pakket te halen zijn:

Extra opties 2030 ten opzichte van illustratief pakket ter vervanging van voorgestelde 5 TWh extra wind op land en zon in landschap		TWh
Extra aanbod		
A.	4 GW wind op zee 2031 meenemen	18
B.	Meenemen innovaties windturbines op zee	5
C.	Vernieuwing oude wind op zee parken	18
D.	Meer zon op grote daken / infra (RES aanbod)	5
E.	Import 50 % van groene waterstof behoefte (import potentie = 23-58 TWh)	18
Vraagvermindering		
F.	Energie-intensieve industrie verplaatsen naar waterstof productie landen.	12
G.	Maximaal inzetten op energiebesparing	5
Totaal		81
Waarvan extra aanbod		64
Waarvan extra vraagvermindering		17

7. Ieder van deze opties brengen als zodanig al genoeg op om te kunnen afzien van de door de werkgroep geadviseerde extra opgave wind op land / zon in weiland. Samen geven deze opties 64 TWh per jaar extra potentie, dat onder weglating van uitbreiding wind op land en zon in landschap (na realisatie huidige 35 TWh doelstelling) tot een dekking zorgt in 2030/31 van 265 TWh per jaar. Het rapport “Alles uit de kast” stelt dat we 206 TWh nodig hebben.
8. Door binnen het maatschappelijke debat de nadruk te leggen op “keuzes binnen overvloed” in plaats van “er is schaarste, het is lastig en alles moet” ontstaat er draagvlak voor de energietransitie en voorkomen we tevens dat bepaalde grootverbruikers (bijvoorbeeld datacentra, energie intensieve industrie, internationaal (vlieg)transport) onder druk komen te staan of mensen onderling tegen elkaar worden uitgespeeld.
9. Voer een publiek debat in plaats van Publiekscampagne, doe onafhankelijk onderzoek, en pas het nu te eenzijdige rapport met onjuiste titel aan onder toevoeging van het hier aangereikte en grotendeels in het rapport genoemde opties.